

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 257/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou MAJCHRÁK & MAJCHRÁK, advokáti, s. r. o., Nová Bystrica 850, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Tadeáš Majchrák, proti uzneseniam Okresného súdu Martin č. k. 18 Cb 24/2014-411 z 26. novembra 2020 v spojení s opravným uznesením č. k. 18 Cb 24/2014-446 z 15. februára 2021 a č. k. 18 Cb 24/2014-439 z 15. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 Cb 24/2014-411 zo 26. novembra 2020 v spojení s opravným uznesením č. k. 18 Cb 24/2014-446 (ďalej aj „napadnuté uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom“) a č. k. 18 Cb 24/2014-439 z 15. februára 2021.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých uznesení okresného súdu vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 18 Cb 24/2014 sa právny predchodca sťažovateľa (obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], pozn.) domáhal proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 113 099,20 eur s príslušenstvom. Okresný súd uznesením č. k. 18 Cb 24/2014-342 z 21. januára 2020 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 13 Cob 43/2020 z 8. septembra 2020 konanie zastavil a žalovanému priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Napadnutým uznesením z 26. novembra 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť žalovanému na účet jeho právneho zástupcu trovy konania v sume 4 772,48 eur.

4. Proti predmetnému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, namietajúc výšku trov konania, na zaplatenie ktorej bol zaviazaný, pričom rozporoval priznanie odmeny za päť úkonov právnej služby (odvolanie proti uzneseniu z 18. marca 2014, replika žalovaného, porada s klientom z 26. februára 2019, vyjadrenia žalovaného z 2. októbra 2019 a z 18. novembra 2019), ktoré považoval za neúčelne vynaložené.

5. Sudca okresného súdu napadnutým uznesením zmenil podľa § 250 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) uznesenie vyššieho súdneho úradníka tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému na účet jeho právneho zástupcu trovy konania v sume 4 381,12 eur a vo zvyšnej časti sťažnosť ako nedôvodnú zamietol podľa § 250 ods. 1 CSP.

5.1. V odôvodnení napadnutého uznesenia sa sudca okresného súdu stotožnil s tvrdením sťažovateľa, že úkon – vyjadrenie žalovaného k prerušeniu konania z 18. novembra 2019 nie je úkonom vo veci samej, preto žalovanému nepatrí za tento úkon odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny podľa § 10 ods. 1 v spojení s § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ale len odmena vo výške jednej polovice základnej sadzby podľa § 13a ods. 2 vyhlášky (bod 27 napadnutého uznesenia). Pokiaľ ide o priznanie odmeny za ostatné (štyri) namietané úkony právnej služby, sudca rovnako ako vyšší súdny úradník dospel k záveru, že žalovanému náhrada trov za tieto úkony prináleží, pričom sa vyjadril ku každému spornému úkonu právnej služby osobitne (body 23 až 26 napadnutého uznesenia).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutým uzneseniam okresného súdu nasmeroval sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej (identicky ako v podanej sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, pozn.) namieta priznanie odmeny žalovanému za úkony právnej služby, ktoré podľa jeho názoru boli vynaložené zjavne neúčelne, čím došlo k porušeniu jeho práv označených v bode 1. Konkrétne namieta priznanie odmeny za úkony právnej služby – odvolanie žalovaného z 18. marca 2014, replika žalovaného z 5. mája 2014, porada s klientom z 26. februára 2019, vyjadrenia žalovaného z 2. októbra 2019 a 18. novembra 2019, pričom podrobne v ústavnej sťažnosti zdôvodňuje svoje výhrady k ich posúdeniu okresným súdom ako úkonov účelne vynaložených. Napadnuté uznesenia okresného súdu sú podľa sťažovateľa „ústavne neakceptovateľné“ a „neudržateľné“, keďže výklad relevantných právnych noriem aplikovaný okresným súdom je v rozpore so súdnou praxou všeobecných súdov a „elementárnou spravodlivosťou“.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že napadnutými uzneseniami okresného súdu boli porušené jeho práva označené v bode 1, napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, podľa 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu, ktorými mu bola uložená povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania aj za neúčelne vynaložené úkony právnej služby.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom:

9. V súvislosti s namietaným porušením označených práv uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, keďže ho už meritórne preskúmal na základe podanej sťažnosti okresný súd (sudca), ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľa.

10. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

11. Ústavný súd, zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške náhrady trov konania, považuje v prvom rade za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnú dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

12. V zmysle uvedeného sa ústavný zameral na posúdenie, či sa okresný súd adekvátne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa, ktorú uplatňoval v podanej sťažnosti, a či otázka posúdenia účelnosti celkových trov konania okresným súdom nevykazuje extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania. Je pritom zrejmé, že účelnosť vynaložených výdavkov je podmienkou ich zaradenia pod legálnu definíciu trov konania a následne priznania ich náhrady, pričom táto podmienka je v zákone explicitne vyjadrená (§ 251 CSP). Základným východiskom je, že ide o všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Všeobecnému súdu preto prináleží hodnotiť kritérium pre ich priznanie ich účelnosť, resp. nevyhnutnosť. Táto otázka je vecou úvahy (diskrécie) súdu, ktorá však musí byť vždy primerane odôvodnená.

13. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia nadväzujúceho na rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o výške priznanej náhrady trov konania ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa v prípade sťažovateľa nedopustil porušenia práva na spravodlivé súdne konanie či svojoľnej aplikácie a interpretácie zákona. V tejto súvislosti ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že z jeho postavenia (čl. 124 ústavy) mu neprislúcha posudzovať zákonnosť a už vôbec nie správnosť napadnutého uznesenia, ale len jeho súladnosť s ústavnými princípmi spravodlivého súdneho konania.

14. Okresný súd v danom prípade riadne aplikoval a interpretoval príslušné ustanovenia Civilného sporového poriadku, ako aj ustanovenia vyhlášky, pričom dostatočne a zrozumiteľne reagoval na všetky námietky sťažovateľa obsiahnuté v jeho sťažnosti podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktoré sa týkali účelnosti sporných úkonov právnej služby. Podľa názoru ústavného súdu sú dôvody, pre ktoré sa okresný súd nestotožnil s tvrdením sťažovateľa o neúčelnosti týchto trov konania v odôvodnení napadnutého uznesenia, vyčerpávajúcim spôsobom objasnené, a to vo vzťahu ku každému rozporovanému úkonu právnej služby jednotlivo (body 23 až 26 napadnutého uznesenia). V rámci rozhodovania o priznaní náhrady trov konania za sporné úkony právnej služby okresný súd uplatnil práve zákonom daný priestor na posúdenie kritéria účelnosti a nevyhnutnosti trov konania podľa § 251 CSP a tieto svoje úvahy v napadnutom uznesení primerane a presvedčivo odôvodnil. Nemožno preto prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa o ústavnej neakceptovateľnosti a neudržateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu.

15. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ústavnej sťažnosti argumentoval neopodstatnenosťou a neúčelnosťou sporných úkonov právnej služby, za ktoré okresný súd priznal žalovanému odmenu, ústavný súd uvádza, že dôvodnosť (ne)priznania náhrady trov konania za jednotlivé úkony právnej služby mu neprináleží hodnotiť, pretože stanovenie konkrétnej výšky trov konania je výsostne otázkou interpretácie tzv. podústavného práva, do ktorej ústavnému súdu bez všetkého neprislúcha vstupovať (obdobne I. ÚS 168/2021). Ako už bolo totiž načrtnuté, právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom, ale jeho úlohou je posúdiť, či závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojoľle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov (obdobne I. ÚS 259/2020, I. ÚS 121/2021).

16. K tomu ústavný súd už len dodáva, že v prípade ak okresný súd po dôslednom posúdení jednotlivých uplatnených úkonov právnej služby svoj záver o (ne)priznaní náhrady za ne náležite

premietne do odôvodnenia svojho rozhodnutia, nemôže len skutočnosť, že výška priznanej náhrady trov konania nezodpovedá predstavám sťažovateľa, zakladať nezákonnosť rozhodnutia, nie to ešte jeho neústavnosť. Ústavný súd tak uzatvára, že okresný súd v danom prípade rozhodol vo veci sumy náhrady trov v intenciách právnych predpisov spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný exces, ktorý mal za následok porušenie namietaných práv sťažovateľa, preto ústavný súd nevidí priestor na zásah vo forme zrušenia napadnutého uznesenia.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že nezistil možnosť porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, preto v tejto časti ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

18. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nič nesignalizuje ani porušenie tohto práva sťažovateľa, keďže ústavný súd v posudzovanej veci nevzhladol porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a rovnako ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z tohto dôvodu bola ústavná sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnená.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu